2025-06-05T00:00:00
Tukes 7024/00.00.01/2025

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Talousvaliokunnan kokous 6.6.2025 klo 11.00, E 38/2025 vp, asiantuntijalausunto

Asiantuntijalausunto talousvaliokunnassa 6.6.2025

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä koskien komission tiedonantoa kattavasta EU:n keinovalikoimasta turvallista ja kestävää verkkokauppaa varten (E 38/2025 vp). Tukes antaa lausuntonsa erityisesti kuluttajatuotteita koskevan EU:n tuotelainsäädännön markkinavalvontaviranomaisen näkökulmasta.

Yleisesti

Tukes toimii useiden tuoteryhmien markkinavalvontaviranomaisena, joka valvoo tuotteiden vaatimustenmukaisuutta ja turvallisuutta. Tukesin toimialoihin kuuluvia tuotteita ovat mm. kodinkoneet, lelut, lastenhoitotarvikkeet, kosmetiikka ja kemikaalit. Tukes suorittaa aktiivisesti markkinavalvontaa kaikilla kaupankäynnin kanavilla, mukaan lukien erilaiset digitaaliset myynitikanavat. Markkinavalvonta ja siihen liittyvät toimenpiteet pyritään kohdistamaan riskiperusteisesti niihin tuotteisiin, joiden mahdollisesti aiheuttaman riskin voidaan arvioida olevan suurin tai vaikutuksiltaan merkittävin. Tukesin valvontatoiminta edistää osaltaan myös yritysten tasapuolisia kilpailu- ja toimintaolosuhteita.

Tukes jakaa valtioneuvoston selvityksestä ja komission tiedonannosta välittyvän huolen EU:n ulkopuolisista verkkokaupoista suoraan kuluttajille toimitettavien tuotteiden turvallisuudesta ja vaatimustenmukaisuudesta.

Tukes on tyytyväinen komission aktiivisuuteen edistää yritysten tasapuolisia kilpailu- ja toimintaolosuhteita sekä turvata kuluttajien oikeuksia ja

turvallisuutta. Kuten valtioneuvoston selvityksessäkin, Tukes katsoo, että avainasemassa ovat EU-tasoiset toimenpiteet ja komission vahva rooli.

Jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisten yhteiset toimet

Komission tiedonannosta käy ilmi, että EU:hun tuotiin lukumääräisesti 4,6 miljardia arvoltaan vähäistä lähetystä vuonna 2024. Pieniä paketteja tästä kertyy jopa 12 miljoonaa päivässä.

Kuten talousvaliokunta on mietinnössään TaVM 3/2025 vp todennut, kolmansista maista käsin toimiviin elinkeinonharjoittajiin kohdistuva toimivalta on siinä mielessä muodollista, ettei kansallisten viranomaisten päätöksiä välttämättä voida tosiasiassa panna täytäntöön kolmansissa maissa.

Yksittäisten jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisten kolmansien maiden verkkomarkkinapaikkoihin kohdistamilla valvontatoimenpiteillä kokonaistilannetta EU:n sisämarkkinoilla ei voida ratkaista. Tehdyillä valvontatoimenpiteillä voidaan joissain tapauksissa saada poistettua yksittäisiä esim. vaarallisiksi osoittautuneita tuotteita verkkomarkkinapaikkojen tarjonnasta, mutta tapausten hoitoon käytettyihin resursseihin nähden toimenpiteiden vaikutus jää hyvin ohueksi ja hetkelliseksi.

Sekä komission tiedonannossa että valtioneuvoston selvityksessä tuodaan esiin useita markkinavalvonnan yhteisiä toimenpiteitä, joihin komission johdolla on tähän mennessä jo ryhdytty. Tukes on omalta osaltaan mukana mm. komission koordinoimissa tehostetuissa tullitarkastuksissa, kuluttajaturvallisuusverkoston tuoteturvallisuuden tehotarkastuksessa sekä Europan kemikaaliviraston valvontafoorumin koordinoimassa EU-laajuisessa verkkokauppaa koskevassa valvontaprojektissa sekä pohjoismaisissa, verkkokaupan suoratoimituksiin (drop shipping) keskittyvissä, valvontaprojekteissa.

EU:n viimeaikaisesta sääntelystä erityisesti digipalvelusäädös (EU) 2022/2065 antaa jäsenvaltioiden lisäksi komissiolle vahvan roolin ja mahdollisuuden puuttua myös verkkomarkkinapaikkojen, kuten SHEIN tai TEMU toimintaan. Jäsenvaltioiden yhteisissä markkinavalvontaprojekteissa kertyy myös komissiolle näyttöä digipalvelusäädöksen mukaisten toimenpiteiden perusteeksi. Tukes arvioi, että markkinavalvonnan keinoista

juuri komission toimivallassa olevat keinot olisivat vaikuttavuudeltaan tehokkaimpia.

Tukes on huolissaan siitä, että vaikka komissio on ottanut aktiivisen ja aloitteellisen roolin yhteisten toimien suhteen, ei näihin yhteistoimiin ole myönnetty EU:n rahoitusta, vaan jäsenvaltiot joutuvat itse kantamaan osallistumisesta koituvat kustannukset. Erityisesti tuotteiden testauttaminen on kallista, koska se tehdään pääosin yksityisen sektorin laboratorioissa, sillä ei-kaupallisia testauspalveluja on saatavilla hyvin rajallisesti, eikä useimmilla markkinavalvontaviranomaisilla ole omia laboratorioita.

Tukes korostaa, että yhteisten toimien suunnittelussa olisi tarkoin huomioitava lainsäädännön viranomaistoiminnalle asettamat rajat ja suunniteltava yhteisten toimien prosessit niiden mukaan. Tukesin osallistuu aktiivisesti markkinavalvonnan prosessien kehittämiseen ja yhtenäistämiseen EU-tasoilla.

Tukes painottaa, että EU:n ulkopuolisista verkkokaupoista lähetetään kuluttajille myös täysin EU:n tuotevaatimukset täyttäviä tuotteita. Ennen kuin lähetys on avattu ja näyte tutkittu, ei yleensä voida päältäpäin sanoa, onko tuote vaatimusten mukainen. Tästä syystä yksittäisten kuluttajien tilaamien pakettien tarkastukset eivät ole kustannustehokas tapa puuttua verkkokaupassa myytäviin vaatimusten vastaisiin tuotteisiin. Verkkomarkkinapaikkojen hyvien palautusehtojen vuoksi ei voida saavuttaa myöskään vaikutusta kuluttajien ostokäyttäytymiseen. Valvonnan vaikuttavuuden vuoksi tarkastusten tulisi olla asiantuntijoiden toimesta riskiperusteisesti suunniteltuja ja kohdennettuja.

Tukes pitää tervetulleena komission hankkeita digitaalisten valvontatyökalujen kehittämiseksi. Useimmilla jäsenvaltioilla ei ole resursseja tällaiseen kehitystoimintaan.

Suomalainen viranomaisyhteistyö

Tukes toteaa, että Suomessa markkinavalvonnan yhteyspisteen yhteydessä toimivan markkinavalvonnan yhteistyöryhmän alaisuuteen on jo perustettu verkkokauppa-alatyöryhmä. Myös Tulli osallistuu alatyöryhmän toimintaan. Tukesilla on hyviä kokemuksia kansallisesta yhteistyöstä Tullin kanssa mm. tehostetun tuotevalvonnan osalta. Tukes näkee kuitenkin myös kansallisten viranomaisten välisen mutkattoman yhteistyön ja koordinaation tärkeänä

toteutettaessa riskiperusteista ja laajoihin tuote-eriin kohdentuvaa valvontaa.

Tukes, Tulli ja useat muut markkinavalvontaviranomaiset ovat toteuttaneet kuluttajavalistuskampanjoita yhteistyössä etujärjestöjen kanssa. Vuonna 2018 toteutettiin laaja, nimenomaan EU:n ulkopuolisten verkkokauppojen riskeihin liittyvä Omalla vastuulla -kampanja.

Lainsäädännön toimenpiteet

Lainsäädännön osalta Tukes yhtyy valtioneuvoston näkemykseen siitä, että verkkokauppaa koskevan uuden sääntelyn tehokkuudesta ei ole vielä saatu kokemusta ja että päällekkäistä sääntelyä olisi vältettävä. Tukes näkee tärkeänä, ettei uutta sääntelyä ryhdytä laatimaan ilman jo toteutuneiden sääntelymuutosten vaikutusarviointia.

Tukes toivoo, että säädöstoimenpiteet valittaisiin ja kohdennettaisiin siten, että ne vaikuttavat suoraan haluttuun päämäärään. Välillisten keinojen, kuten markkinavalvonnan, käyttäminen reilujen kilpailuolosuhteiden varmistamiseksi ei välttämättä tuo kaikkia toivottuja hyötyjä kustannuksiin nähden. Sääntelystä johtuva hallinnollinen taakka ja sääntelyn monimutkaisuus koskettavat myös EU:n sijoittautuneita yrityksiä ja valvontaviranomaisia.

Omalta osaltaan Tukes pyrkii tukemaan suomalaisten yritysten kilpailukykyä opastamalla ja neuvomalla niitä lainsäädännön vaatimuksista verkkosivuillaan ja uudella, erityisesti pienille yrityksille suunnatulla itseopiskelualustallaan, Tukes Kampuksella.

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Pääjohtaja Tomi Lounema
5.6.2025

Ryhmäpäällikkö Pipsa Korkolainen
5.6.2025